

érdeke veszélyeztetnék, működése haladéktalanul felfüggeszthető, s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg feloszlatható, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlítás terhe alatt kötelezhető.

Budapest, 1876. december 17-én.

(P. h.)

Tisza Lajos, elnök.

Bedő Albert, titkár.

6681. sz.

Jelen alapszabályokat jóváhagyom.

Budapesten, 1877. április 6.

Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi Ministerium.

(P. h.)

Trefort.

A vasutak talpfa-szükséglete és ennek fedezete.

A tölgyfaerdők évről-évre apadó fatömege s az iparnak a tölgyfaanyagok iránt fokozódó kívánalma már régen felkelték az erdészek és fakereskedők figyelmét, s mindinkább érlelik azon meggyőződést, hogy a tölgyesek okszerű fenntartására vagy ily erdők telepítésére ideje van az eddiginél jobban gondolni, ha mi sem akarjuk azt, hogy úgy kifogyjunk a tölgyfából, mint Németország.

Ezen most jelzett általános tapasztalattól eltérőleg a tölgyfa anyagkészletnek a vasutak által igénybe vett csekélyebb mennyiségére és illetőleg annak elegendő mérvben való meglétére utalni indithatta Berg bárót arra, hogy az osztrák erdészeti havi folyóirat f. évi január havi füzetében „a vasuti talpfa és az erdő“ czim alatt kiadott cikkét megírja.

Szerző ezen közleményében azon pontból indul ki, hogy a vasutak törekvése, a ruganyos fát a vassal pótolni, még

nem vezetett sikerre, s ezután előadja a vasuti talpfák tartóssá tételénél követett különféle impregnálási módokat, kiegészítve az impregnált talpfák tartósságáról szerzett statisztikai adatokkal, mire két kis fejezetben áttér az osztrák-magyar talpfa-szükségletre és ennek fedezetére.

Mi, mint a kérdésben forgó cikk leglényegesebb és közérdekűbb részét, e fejezeteket kívánjuk megismertetni, s ezért adjuk azokat a következőkben, két lényegesebb állítására kifejezvéen végül saját nézetünket is.

Az osztrák-magyar monarchia vasuti sínvonalának hossza, mint szerző egy a német vasuti statistikából és Kohn vasuti évkönyvéből összeállított táblázatban kimutatja, összesen 24,088.364 méter. Ebből a magyar vasutak sinhossza, miként a „Nemzetgazdasági szemle“ című évnegyedes folyóirat ez évi I. füzetének 91. lapján Hieronyminak a magyar vasutak pénzügyi jövőjéről irt cikkében olvassuk, 1876. év végén 869 mértföldet vagy 6,592.164 métert tesz.

Az osztrák-magyar vasuthálózaton a felhasznált talpfákból

42 ⁰ / ₀	tölgyfa,
3 ⁰ / ₀	erdei fenyő,
15 ⁰ / ₀	erdei-, lucz- és jegenye fenyő,
35 ⁰ / ₀	tölgy, veres- és erdei fenyő,
5 ⁰ / ₀	tölgy és bükkfa.

Összesen 100⁰/₀.

Ha az összes talpfák nem lennének impregnálva, akkor azok átlagos tartóssága következőleg lenne számítandó :

42	százalék	8	évi tartóssággal	=	336,
3	"	6	"	"	= 18,
15	"	5	"	"	= 75,
35	"	7	"	"	= 245,
5	"	6	"	"	= 30,

Tehát átlagos tartósság = 7.04 év.

Az összes talpfákból 84⁰/₀ nem impregnált, és 16⁰/₀ impregnált minőségű. *)

A nem impregnált és impregnált talpfák átlagos tartósságát következőleg számíthatjuk :

84⁰/₀ átlagos tartóssága 7.04 évvel = 591,

16⁰/₀ „ „ 12.00 **) „ = 192,

Tehát egy talpfa átlagos tartóssága = 7.83 év.

Egy folyó méterre átlag csak egy talpfát számítva, az osztrák-magyar vasutak vonalain összesen és kerekszámban 24 millió talpfa van letéve. Ha tehát az előbbi átlagos 7.83 év tartóssággal, vagy kerekszámban 8 évvel a kimutatott szükségletet osztjuk, kitűnik, hogy évenként $24,000.000 : 8 = 3$ millió talpfa szükséges.

Egy közönséges vasuti talpfa köbtartalma 3.5 köbláb, melyre tényleg 5 köbláb nyers anyag szükségeltetik, tehát az évenként felhasználandó 3 millió talpfához 150.000 szabály öl (à 100 köbláb) haszonfa szükséges. Hogy ezen fatömeg nyerhető legyen, tekintettel arra, hogy közönséges viszonyok között a levágott famennyiségnek 50⁰/₀-ánál többet alig lehet haszonfára feldolgozni, évenként 300.000 szabályöl fát kell levágni. Ha a tölgy és fenyőfára évenként és holdankint 70 k' átlagos növekvést számítunk, ez esetben 300.000 szabályöl tartamos vágathatásához, vagyis a vasutak felépítményi keresztalpfáinak évi kiváltására 430.000 holdnyi erdőterület szükséges. Ha a tölgy, veres, erdei és más fenyvek átlagos fordáját 120 évvel számítjuk, ez esetben évenként és kerekszámban 3600 hold erdőt kell a vasuti talpfa-szükséglet kielégítésére levágni.

Ez ugyan vastagon hangzik, de még sem oly szörnyűsége, mint a minőnek látszik, mert e terület feloszlik az

*) Berg báró közleményében ezen százaléki arányok nyomdahibából megvannak cserélve.

**) Az impregnált sineknél észlelt átlagos tartósság 12 év.

osztrák-magyar monarchia összes erdeire, és a vasutaknak egyáltalában nem kell félni attól, hogy erdeink állandóan ne lennének képesek az összes pályák felépítményi talpfáit, a tüzi- és szerszámfában igényelt tömegek kielégítése mellett, fedezni. Sőt ellenkezőleg, a talpfák igen nagy tömegét küldhetjük még külföldre, a nélkül, hogy erdeinket, mint sok hivatlan lármázó szereti kürtölni, „devastálni“ kellene. És épen oly kevésbé lenne tehát igazolt az is, hogy a vasutak csupán az ettől való félelemből alkalmazzák a vasat a fa helyett.

A vasuti talpfák pénzforgalma.

Szerző egyes vasutaktól szerzett adatok alapján a talpfák következő árait közli :

Az osztrák észak-nyugoti pálya darabonkint fizet :

I. Ütköző- és köztalpfákért szabályos kereszt-szelvényvel (ütköző talpfa 2.4 mét. hosszu, 0.30 mét. széles, 0.15 mét. magas; köztalpfa 2.4 mét. hosszu, 0.24 mét. sz. és 0.15 mét. magas.)

a) Tölgyfáért Bécsben, Jedlerseen vagy Korneuburgban átadva 2.20—2.25 frtot,

b) erdei fenyőért a vasutvonal bármely állomásán átadva 1 —1.10 „

c) jegenye- vagy luczfenyőért 0.95—1.05 „

II. Köztalpfákért, az ugynevezett észak-cseh kereszt-szelvényvel (2.4 mét. hosszu, 0.24 mét. alsó és 0.16 mét. felső szélességgel és 0.15 mét. magassággal);

d) erdei-, fekete-, jegenye- és luczfenyőért, a vonal bármely állomásán átadva . 0.80—1.0 frtot.

Az Erzsébet császárné nyugoti pálya ütköző- és köztalpfákért fizet :

- a) veres fenyőért a salzburg-tiroli vonal
 valamely állomásán átadva 1.10—1.40 frtot,
 ugyane nemü talpfáért Amstettenben . . 1.48—1.50 „
 b) tölgyfáért Bécsben átadva 2.12—2.18 „

A galicziai Károly-Lajos pálya ütköző- és köz-
 talpfákért fizet :

tölgyfáért, a vonal valamely állomásán
 átadva 1.20—1.26 frtot.

A déli vaspálya társulat az ütköző- és közép-
 talpfákért, melyek közül az előbbinek köbtartalma 0.1037
 köbméter és az egész mennyiség 20⁰/₀ teszi, az utóbbié pedig
 0.0749 köbméterért fizet :

- a) veres fenyőért :
 mürrzuschlag-frohnleiteni, bruk-leobeni vonalon 1.30 frtot,
 unterdrauburg-villachi vonalon 1.42 „
 villach-franzensfestei vonalon 1.50 „
 franzensfeste innsbruk-kufsteini vonalon . . . 1.63 „
 b) tölgyfáért,
 a barcs-kanizsai, csáktornyai, kanizsa-szombat-
 helyi és kanizsa-szántódi vonalon 1.45 frtot,

c) bükkfáért :
 zilli-leibachi és steinbruck-zágrábi vonalon . . 0.95 frtot.
 Az osztrák államvasut-társulat Csehországban csak tölgy-
 fát használ fel, s ezért fizet :

talpfákért Prágában 2.16 frtot, Chotzenben 2.10 frtot,
 extrafáért köbméterenkint Prágában 40.34 frtot, Chotzen-
 ben 39.57 frtot.

Az összes vasuti talpfák átlagos ára tehát legalább 1.5
 frtot tesz, s így a három millió talpfa évenkénti áruforgalma
 4.5 millió forint, mely árból szerző szerint a vágásban köb-
 lábankint a gömbölyü fáért 20 krajczárt számítva, az osztrák-

magyar erdőbirtokosoknak a 150.000 szabályöl fáért 3*) millió forint bevételük van.

Kellő világításba helyezve tehát, így szól szerző, a hatás, melyet a vasuti talpfák belföldi fafogyasztásunkra gyakorolnak, épen nem oly terjedt és jelentékeny, a mint rendesen hiszik. Ha tehát az osztrák-magyar vasutak arra is határoznák magukat, hogy felépitményeiknél vasat használjanak, s kereszt-talpfáinkat nem vennék igénybe, nem szükség, hogy faeladá-sunkért aggódjunk, mert a talpfákra felhasznált fatömeg, még sem oly nagymérvű, hogy a faárak visszaesésétől kellene tartani, ha el is vesztené az erdő ezen egyébiránt nem jelentéktelen fogyasztóját.

Az, a mit Berg báró fennebb ismertetett közleményében elmond, az ő álláspontjából, vagy inkább elméleti szempont-ból tekintve a dolgot igaz, mert hiszen a vasutak talpfa-szükségletének fedezési költsége nem képezi és sohasem is fogja képezhetni a magyar és az ausztriai erdőbirtosok jövedelmének legjelentékenyebb forrását, noha épen az sem lehet közömbös, hogy egy oly fogyasztási ágat, mely a talpfa és a másnemű tölgyanyagok után legalább egy pár millióra menő jövedelmet ad, s mely az időjárás esélyeinek kevésbé alá vetett állandó fogyasztó, elveszítsenek. De ha még megtörténnék is, hogy a vasutak felépitményeiknél a fa helyett állandóan vasat használjanak, akkor is hazánkban az olcsóbb faárak folytán még nem egyhamar fognak ezen használatra átmenni, valamint másfelől bizonyosnak ismerhető az is, hogy erdőbirtokosaink a vasutaktól nyert jövedelmet közvetett uton részben bizonyosan visszakapják a vasellőállításához szükséges és első sorban a bükk-faerdőkből nyerhető faszén után, míg a tölgyet a fejlődő műipar különben is hová tovább nagyobb mértékben veszi igényben.

*) Nem $2\frac{1}{4}$ millió, mint szerzőnél van megjelölve.

Nem osztjuk ugyan a bárónak azon nézetét sem, hogy a talpfák köblábjá ez idő szerint 20 krral lenne értékesíthető, miután ez árt az eladók nagyobb versenye most még nem engedi meg, s hol van még a kidolgozás, szállítás és a termelő kezelési költsége? Általános viszonyokat és átlagos árt véve, bizton meglehetünk elégedve jelen körülményeink között, ha a talpfa készítésre eladott fákat tövön köblábanként 10—12 krral értékesíthetjük.

Részünkről azonban, valamint egyfelől nem félünk a vasuti talpfák mellőzésétől, még annak daczára sem, hogy a porosz kereskedelmi ministerium a porosz vasutaknál vas-talpak alkalmazását rendelte el, ugy nem félünk a vasutak részéről szükséges tölgyfák árának lényeges csökkenésétől sem. És épen ez az, minek kifejezést kívántunk adni, még pedig Berg bárótól eltérőleg abban, hogy addig míg ő a talpfaszükséglet aránylag csekély mérvére utal, s ebben látja a zálogot, mi tőle eltérőleg az ezen szükséglet fedezésére hivatott erdők megapadt készletére kívánjuk a figyelmet vezetni, jelezni óhajtván ezzel egyszersmind azt, hogy a tölgyerdőkben ez utóbbi 25 év alatt üzött tetemes használat, azok jelentékeny területének kiirtása, a letaroltak helyett ujaknak nem nevelése, a most meglévőknek vagy újabban nevelendőknek oly értéket kölcsönzött, mely azok termékeinek szilárd árákon való eladását biztosítja.

Nem kételkedünk abban, hogy ez állításunknak igazat adnak mindazok, kik Magyarország egyes vidékeinek tölgyeseiben megfordultak, kik rá gondolnak arra, hogy 25 év óta mily nagy mértékben s mily rohamos sietséggel történt a tölgyerdők használata, hogy az ausztriai tartományok a tölgyből aránylag igen keveset bírnak, s hogy ez is épen ugy lett ott használatra véve mint nálunk; hogy a dongatermelés Magyar- és Horvátországban, igen mérsékelt számítás szerint is az összes tölgy-talpfaszükséglet tömegénél majdnem kétszer nagyobb fatömeget vesz igénybe, hogy tulajdonképen a magyarországi

tölgyesek adják a talpfa zömét, hogy a tölgy talpfa hazánkból nem csak az Osztrák-Magyar birodalom vasutai, de külföldi vasutak számára is jelentékeny mértékben szükséges, hiszen ma Strassburgig utazhatunk magyar talpfán és Franciaországba is nem jelentéktelen mennyiséget szállítanak, hogy a tölgyerdőknek egy nem épen figyelmet nem érdemlő része mint sarjerdő kezeltek, hogy a statistikában tölgyerdőnek vett erdőterületből leütendő még a cserfa (*Querc. cerris*) által elfoglalt terület, s hogy mindezen felül Berg báró feltételét is elfogadva, a termelt anyagnak még csak 50⁰/₀ olyan, mely műszerfa árura feldolgozható.

És ha mind e mellett is a tölgyárukban való szükséglet kielégítésére elegendő anyaggal rendelkezünk, ez abban leli magyarázatát, mert vannak még a forgalomtól eddig elzárva volt oly tölgyeseink, melyekben százados anyagkészletek tetemes tökefeleslege áll rendelkezésre, s ezek képesek még egy ideig fedezni a szükségletet, hogy azonban állandó eladók maradhassunk még akkor is, midőn a készlet feleslegeket felhasználtuk, s midőn csak a normalis termésnek megfelelő tömeg felhasználására lehet kilátásunk, és csakis ez lehet szabad; igyekeznünk kell épen arra, hogy a norm. készletnek megfelelő fatőke meglegyen erdeinkben, s hogy ezeket a kihasznált területek megfelelő felújításával s tölgyállabaink kellő gondozásával állandóan oly állapotban tartsuk, hogy a vágható anyag ki ne fogyjon és hozzánk szokott vásárlóinkat s velük tetemes jövedelmünket el ne veszítsük.

Intések pedig mindezek arra, hogy a tölgyerdők jövedelmezősége és biztos értékesítése iránt semmi kétségünk nem lehet, hogy még kevésbbé lehet okunk azokat olcsó áron elvesztegetni, s hogy az, a ki a tölgy tenyésztésére alkalmas erdőterületein tölgyerdőket nevel, utódait nem kis hállára fogja kötelezni.

Bedő Albert.